

Výchova k občanství - právní minimum

Mgr. Lukáš Buřt

- Přečti si prezentaci
- Vypracuj zezadu do sešitu úkoly (snímek 12, 13, 14)
- Opiš si zápis (snímek 15) do sešitu (zepředu)

Právo

- **Souhrn pravidel chování, vytvořených státem** (autoritou)
  - vymáhá dodržování pravidel (= trestá porušování)
  - právní předpisy = zákony, vyhlášky, nařízení

Morálka

= mravnost – souhrn mravních norem a hodnot

- Rozlišování **co je správné a co špatné**

- Je určována kulturou společnosti
- Dodržování není právně vymahatelné

Právo je minimum morálky

- Morálka shrnuje pravidla, kterými by se lidé řídit měli
- Právo je soubor předpisů, kterými se lidé řídit musí

Právní vztahy

- Vztahy mezi lidmi, které se řídí pravidly stanovenými právními normami
- Obsah právních vztahů:
práva a povinnosti účastníků
(co účastníci mohou/co musejí)
- Předmět právních vztahů:
cíl právního vztahu – k čemu účastníci směřují

Právní vztahy

- Účastníci právních vztahů
  - účastníkem právního vztahu může být **osoba fyzická** nebo **osoba právnická**

Fyzická osoba – člověk
vystupuje sám za sebe

Právnická osoba – vystupuje jménem skupiny lidí
(firma, organizace, politická strana, stát)

Právní vztahy

- Příklady právních vztahů:
  - kupní smlouva
  - přeprava osob
  - dědění majetku
  - manželství
  - vztahy mezi rodiči a dětmi
  - vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci
  - daňové povinnosti vůči státu
  - .....

Právní vztahy

Příklad: Jednadvacetiletý Lukáš podepíše profesionální smlouvu v NBA.

Účastníci: Lukáš (fyzická osoba - zaměstnanec) a klub Miami Heat (právnícká osoba - zaměstnavatel)

Obsah: Lukáš – pravidelný trénink, účast na klubových akcích, reprezentace klubu, dodržování životosprávy, aktivní účast v utkáních

Klub – vyplácení mzdy, zajišťování potřebného zázemí a péče (tělocvična, hala, posilovna, fyzioterapeut, klubový lékař, přeprava na utkání...)

Předmět: práce pro zaměstnavatele za mzdu (příprava a účast v utkáních)

Právní vztahy - způsobilost

je dvojí právní způsobilost:

➤ Způsobilost k právům a povinnostem

- od narození do smrti, mají ji všichni

➤ Způsobilost k právním úkonům

- od dosažení plnoletosti (v plném rozsahu)
- účastník může svým vlastním jednáním zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy
- zaniká rozhodnutím soudu (nesvéprávnost)

Nezletilé osoby mohou platně činit právní úkony jen tehdy, jsou-li **přiměřené rozumové vyspělosti odpovídající jejich věku.**

Za nezletilé osoby vystupují jejich zákonní zástupci

Právní řád

- Souhrn všech právních předpisů platných v daném státu (napříč státy se mohou lišit)
- Platí pro všechny občany, ale také pro cizince zdržující se na území daného státu

Úkol 1

Určete na příkladech zda se jedná o porušování etických (morálních) či právních norem

- Krádež
- Lež kamarádům
- Zanedbání péče o dítě
- Neplacení daní (daňové úniky)
- Nesplnění slibu
- Nezdvořilost/drzost
- Ublížení na zdraví
- Opíjení se alkoholem
- Nevěra
- Pomluva

Úkol 2

Urči účastníky, obsah a předmět následujících právních vztahů:

- Čtrnáctiletý Pavel si kupuje v obchodě sportovní obuv
- Devatenáctiletá slečna Ječmínková nastupuje do zahraniční firmy jako asistentka obchodního oddělení
- Svobodná maminka žádá o sociální příspěvek na bydlení
- Mladí manželé si pronajímají byt u pana Vomáčky

Úkol 3

Vyber příklady právních vztahů, jejichž účastníky mohou být i občané před dovršením plnoletosti

- Koupě alkoholu
- Nákup drobného spotřebního zboží
- Sázení v sázkové kanceláři
- Dědictví
- Koupě automobilu
- Uzavírání manželství
- Hrací automaty

Zápis do sešitu

- Právní vztahy - vztahy mezi lidmi, které se řídí pravidly stanovenými právními normami
  - Obsah právních vztahů: práva a povinnosti účastníků (co účastníci mohou/co musejí)
  - Předmět právních vztahů: cíl právního vztahu – k čemu účastníci směřují
  - Účastníci právních vztahů: účastníkem právního vztahu může být **osoba fyzická** nebo **osoba právnická** (firma, organizace, stát)
- Způsobilost - je dvojí právní způsobilost:
  - Způsobilost k právům a povinnostem
    - od narození do smrti, mají ji všichni
  - Způsobilost k právním úkonům
    - od dosažení plnoletosti (v plném rozsahu)
    - účastník může svým vlastním jednáním zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy
    - zaniká rozhodnutím soudu (nesvéprávnost)

Nezletilé osoby mohou platně činit právní úkony jen tehdy, jsou-li **přiměřené rozumové vyspělosti odpovídající jejich věku**.

Za nezletilé osoby vystupují jejich zákonní zástupci